

มงคลที่ ๒๕

กตญญูตร : มีความกตัญญู

ประพันธ์ นิกกะโทก
น.ธ.เอก,ป.๑-๒,พร.บ.,M.A.

กตัญญู รู้บุญ คุณพ่อแม่
คนเฒ่าแก่ แลอาจารย์ ท่านทรงศีล
จอมมุรินทร์ ปิ่นเกล้า เจ้าธานี
หาวิธี แทนคุณ สมดุลกัน.

ความกตัญญู คือความรู้คุณ หมายถึงมีใจระจ่าง มีสติปัญญา รู้อุปการคุณที่ผู้อื่นกระทำแล้วแก่ตน ผู้ใดก็ตามทำคุณแก่ตนแล้ว ไม่ว่าจะมาก น้อย ก็ตาม เช่น เลี้ยงดู สั่งสอน ให้ที่พัก ให้งานทำ ฯฯ ย่อมระลึกถึงด้วยความซาบซึ้งอยู่เสมอ ไม่ลืมอุปการคุณนั้นเลย

อีกนัยหนึ่ง ความกตัญญู หมายถึงความรู้บุญหรือรู้อุปการะของบุญที่ตนทำไว้แล้ว รู้ว่าที่ตนพ้นภัยอันตรายทั้งหลาย ได้ดีมีสุขอยู่ในปัจจุบันก็เพราะบุญที่ตนเคยทำไว้ในอดีตส่งผลให้ จึงไม่ลืมอุปการะของบุญนั้นเลยและตั้งใจสร้างสมบุญใหม่ให้ยิ่งขึ้นไป

สิ่งที่ควรกตัญญู มี ๕ ประการ

๑. กตัญญูต่อบุคคลที่เคยมีพระคุณ ไม่ว่าจะมากหรือน้อยต้องติดตามระลึกถึงเสมอ พยายามหาโอกาสตอบแทนคุณท่านให้ได้

๒. กตัญญูต่อสัตว์ที่เคยมีคุณ ต้องเลี้ยงดูไม่ให้อดอยาก ไม่ใช้งานหนัก ไม่เขียนตีจนเกินไป

๓. กตัญญูต่อสิ่งของที่เคยมีคุณ เช่นหนังสือธรรมะ หนังสือเรียน สถานศึกษา วัด ต้นไม้ ป่าไม้ อุปกรณ์ประกอบอาชีพ คือต้องไม่ลบหลู่ดูหมิ่น ไม่ทำลาย

๔. กตัญญูต่อบุญ คือรู้ว่าเราเกิดมามีอายุยืน ร่างกายแข็งแรง ผิวพรรณดี สติปัญญาดี มีความสุข ความเจริญ มีทรัพย์มาก ก็เนื่องจากผลของบุญ จึงมีความรู้คุณของบุญ มีความอ่อนน้อมในตัวไม่ดูถูกบุญ ตามระลึกถึงบุญเก่าให้จิตใจชุ่มชื่น ไม่ประมาทในการสร้างบุญใหม่ให้ยิ่งขึ้นไป

๕. กตัญญูต่อตนเอง คือรู้ว่าร่างกายของเราเป็นอุปกรณ์สำคัญที่เราต้องอาศัยในการทำความดี ใช้ในการสร้างบุญกุศลนานาประการ จึงทะนุถนอมดูแลร่างกาย รักษาสุขภาพ ไม่นำไปเที่ยวกลางคน กินเหล้า เสพย์สิ่งเสพย์ติด เทียบเตร็ดเตร่ และไม่นำร่างกายนี้ไปทำผิดศีลเป็นต้น

ความกตัญญูจำเป็นอย่างไรต่อการสร้างชีวิต ?

การที่เราจะมีความคิดใฝ่ดี สร้างสมคุณธรรมในตัวเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นยาก แต่ที่ยากกว่าก็คือทำอย่างไร จึงจะรักษาความตั้งใจที่ตนนั้นไว้ โดยไม่ทอดทิ้งไม่เลิกกลางคัน เพราะในการสร้างชีวิตย่อมมีอุปสรรค มีปัญหาขัดขวางมากมาย จึงต้องมีสิ่งที่ยึดเหนี่ยวใจไว้ นั่นคือความกตัญญู

ไปโรงเรียน เรียนยากแสนยาก เพื่อนชวนเที่ยวเตร่เฮฮา อยากไป แต่ก็ได้นึกถึงบุญคุณพ่อแม่ที่ท่านลำบากเพื่อหาเงินส่งเราเรียนให้เราโตเจริญก้าวหน้า พอคิดได้ดังนี้ความกตัญญูก็เกิดขึ้นทำให้ มีกำลังใจ มานะต่อสู้กับอุปสรรค ปัญหา และสิ่งยั่วยุต่างๆ เราจึงไม่ประพัตต์ตัวในทางเสื่อมเสีย

แม้ในหมู่ผู้ปฏิบัติธรรม ผู้ตั้งใจเผยแผ่พระพุทธศาสนาก็ย่อมมีปัญหาและอุปสรรค แต่เมื่อนึกถึงพระคุณของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ได้ทรงเสียสละอุทิศชีวิตค้นคว้าจนตรัสรู้หลักอริยสัจจ์ ก็ทำให้เกิดกำลังใจมีมานะต่อไป

อานิสงส์การมีความกตัญญู

๑. ทำให้รักษาคุณความดีเดิมไว้ได้
๒. ทำให้สร้างคุณความดีใหม่เพิ่มได้อีก
๓. ทำให้รักษาคุณความดีเดิมไว้ได้
๔. ทำให้เกิดหิริโอตตปละ
๕. ทำให้เกิดขันติ
๖. ทำให้จิตใจผ่องใส มองโลกในแง่ดี
๗. ทำให้เป็นที่สรรเสริญของคนดี
๘. ทำให้มีคนอยากคบหา

๙. ทำให้ทั้งมนุษย์และเทวดายากช่วยเหลือ

๑๐. ทำให้ไม่มีเวรไม่มีภัย

๑๑. ทำให้ลาภผลทั้งหลายเกิดขึ้นโดยง่าย

๑๒. ทำให้บรรลุมรรคผลนิพพานโดยง่าย

คนตาบอด ย่อมมองไม่เห็นโลก แม้ดวงอาทิตย์จะส่องสว่างอยู่ฉับใด คนใจบอดย่อมมองไม่เห็น
พระคุณแม้จะได้รับความเมตตากรุณาจากผู้มีอุปการคุณฉับนั้น